DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)
den 2 maj 2006 *

I mål C-341/04,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artiklarna 68 EG och 234 EG, som framställts av Supreme Court (Irland), genom beslut av den 27 juli 2004 som inkom till domstolen den 9 augusti 2004, i ärendet

Eurofood IFSC Ltd,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden V. Skouris, avdelningsordförandena P. Jann (referent), C.W.A. Timmermans, A. Rosas och J. Malenovský samt domarna J.-P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric, J. Klučka, U. Lõhmus och E. Levits,

* Rättegångsspråk: engelska.

generaladvokat: F.G. Jacobs,
justitiesekreterare: handläggaren K. Sztranc,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 12 juli 2005,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Enrico Bondi, genom G. Moss, QC, och B. Shipsey, SC, J. Gleeson, G. Clohessy och E. Barrington, barristers-at-law, samt B. O'Neil, D. Smith och C. Mallon, solicitors,

— Bank of America NA, genom M. Collins och L. McCann, SC, och B. Kennedy, barrister-at-law, samt W. Day, solicitor,

— M. Farrell, official liquidator, genom G. Collins, SC, och D. Murphy, barrister-at-law, samt T. O'Grady, solicitor,

— Director of Corporate Enforcement, genom A. Keating, principal solicitor, och C. Costello, barrister-at-law,

— Certificate/Note holders, genom D. Baxter, solicitor, D. McDonald, SC, och J. Breslin, barrister-at-law,

— Irland, genom D. O'Hagan, i egenskap av ombud, biträdd av D. Barniville, barrister-at-law,

— Tjeckiens regering, genom T. Boček, i egenskap av ombud,

— Tysklands regering, genom W.-D. Plessing, i egenskap av ombud,

— Frankrikes regering, genom G. de Bergues och J-C. Niollet, samt A. Bodard-Hermant, samtliga i egenskap av ombud,

— Italiens regering, genom I.M. Braguglia, i egenskap av ombud, biträdd av O. Fiumara och M. Massella Ducci Teri, båda i egenskap av ombud,

— Ungerns regering, genom P. Gottfried, i egenskap av ombud,

— Österrikes regering, genom C. Pesendorfer, i egenskap av ombud,

— Finlands regering, genom T. Pynnä och A. Guimaraes-Purokoski, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom C. O'Reilly och A.-M. Rouchaud-Joët, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 27 september 2005 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden (EGT L 160, s. 1) (nedan kallad förordningen).

2 Begäran har framställts inom ramen för ett insolvensförfarande avseende ett bolag bildat enligt irländsk rätt, Eurofood IFSC Ltd (nedan kallat Eurofood).

Tillämpliga bestämmelser

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

3 Enligt artikel 1.1 skall förordningen tillämpas "på kollektiva insolvensförfaranden som innebär att gäldenären helt eller delvis berövas rådigheten över sina tillgångar och att en förvaltare utses".

4 I artikel 2 i förordningen, med rubriken "Definitioner", anges följande:

"I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) [I]nsolvensförfaranden: de kollektiva förfaranden som avses i artikel 1.1. Förteckningen över dessa förfaranden finns i bilaga A.

b) [F]örvaltare: varje person eller institution som har till uppgift att förvalta eller realisera de tillgångar över vilka gäldenären berövats sin rådighet eller att övervaka dennes angelägenheter. Dessa personer och institutioner anges i bilaga C.

...

e) [B]eslut: när det gäller att inleda ett insolvensförfarande eller utse en förvaltare, avses även ett avgörande av varje domstol som är behörig att inleda sådana förfaranden eller att utse en förvaltare.

f) [T]idpunkten för inledande av förfarandet: den tidpunkt från vilken beslutet att inleda förfarandet gäller, oavsett om beslutet är slutligt eller inte.

..."

5 I bilaga A till förordningen, som innehåller de insolvensförfaranden som anges i artikel 2 a i förordningen, nämns under Irland obligatorisk likvidation genom domstolsbeslut (compulsory winding up by the Court). I bilaga C till förordningen nämns för denna medlemsstat "provisional liquidator" som en sådan förvaltare som anges i artikel 2 b.

6 Vad gäller fastställandet av behörig domstol föreskrivs följande i artikel 3.1 och 3.2 i förordningen:

"1. Domstolarna i den medlemsstat inom vars territorium platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns, har behörighet att inleda ett insolvensförfarande. För bolag och andra juridiska personer skall sätet anses vara platsen där de huvudsakliga intressena finns, om inte annat visas.

2. När platsen där en gäldenärs huvudsakliga intressen finns befinner sig inom en medlemsstats territorium, har domstolarna i en annan medlemsstat behörighet att inleda ett insolvensförfarande endast om gäldenären har ett driftställe i den senare medlemsstaten. Verkningarna av detta förfarande får enbart omfatta gäldenären tillhörig egendom som finns inom denna medlemsstats territorium."

7 Beträffande lagval stadgas följande i artikel 4.1 i förordningen:

"Om inte annat föreskrivs i denna förordning skall lagen i den medlemsstat inom vars territorium insolvensförfarandet inleds, nedan kallad inledningsstaten, vara tillämplig på insolvensförfarandet och dess verkningar."

8 Vad gäller erkännande av insolvensförfaranden anges följande i artikel 16.1 i förordningen:

"Beslut om att inleda ett insolvensförfarande fattat av en domstol i en medlemsstat, som har behörighet enligt artikel 3, skall från den tidpunkt det har verkan i inledningsstaten erkännas i alla andra medlemsstater."

9 Artikel 17.1 i förordningen har följande lydelse:

"Ett beslut varigenom ett förfarande enligt artikel 3.1 inleds, skall utan ytterligare formaliteter ha samma verkningar i alla andra medlemsstater som det har i inledningsstaten ..."

10 Emellertid anges följande i artikel 26 i förordningen:

"En medlemsstat får vägra att erkänna ett insolvensförfarande som har inletts i en annan medlemsstat eller vägra att verkställa beslut som fattats i samband med ett sådant förfarande, om verkningarna av ett sådant erkännande eller en sådan verkställighet skulle vara uppenbart oförenliga med grunderna för den statens rättsordning (ordre public), särskilt vad gäller statens grundläggande rättsprinciper och individens grundlagsenliga fri- och rättigheter."

11 Enligt artikel 29 a har förvaltaren i huvudförfarandet rätt att begära att ett sekundärförfarande inleds.

12 I artikel 38 i förordningen stadgas att en förvaltare som en domstol i en medlemsstat — behörig enligt artikel 3.1 — utsett interimistiskt är "behörig att begära att åtgärder vidtas för att skydda eller säkra gäldenärens tillgångar vilka finns i en annan medlemsstat, enligt den statens rättsordning, för tiden från det att begäran om att ett insolvensförfarande skall inledas har framställts fram till dess att beslut om att inleda ett förfarande har fattats".

Den nationella lagstiftningen

13 Enligt artikel 212 i 1963 års bolagslag (Companies Act 1963) (nedan kallad Companies Act) är High Court behörig att försätta samtliga bolag i likvidation.

14 I artikel 215 i Companies Act föreskrivs att likvidation av ett bolag inleds med att antingen bolaget eller en eller flera av dess borgenärer inger en begäran om detta till domstolen.

15 I artikel 220 i Companies Act föreskrivs följande:

"1) Om en begäran om att ett bolag skall försättas i likvidation av en domstol har föregåtts av att det berörda bolaget genom beslut frivilligt har gått med på likvidation, skall denna anses ha inletts vid den tidpunkt då beslutet fattades och de åtgärder som vidtagits inom ramen för den frivilliga likvidationen skall anses ha vidtagits lagligen om inte domstolen, i fall där bedrägeri eller försummelse har konstaterats, kommer fram till någon annan slutsats.

2) Under alla övriga förhållanden skall likvidation av en domstol anses ha inletts vid den tidpunkt då begäran om likvidation framställdes."

16 I artikel 226.1 i Companies Act föreskrivs att domstolen interimistiskt kan utse en förvaltare vid valfri tidpunkt efter det att begäran om likvidation har framställts. I annat fall utses en förvaltare enligt artikel 225 i denna lag när beslut om likvidation meddelas. Enligt artikel 229.1 i lagen är en "provisional liquidator", när denne väl har utsetts, skyldig att "ta i sin besittning eller utöva kontroll över såväl materiell som immateriell egendom som bolaget förfogar över eller förefaller förfoga över".

Bakgrund till tvisten och tolkningsfrågorna

17 Eurofood bildades i Irland år 1997 som ett "company limited by shares" (kommanditaktiebolag) med säte i International Financial Services Center i Dublin. Det är ett helägt dotterbolag till Parmalat SpA, ett bolag bildat enligt italiensk rätt. Dess huvudsakliga ändamål var att tillhandahålla finansieringstjänster för bolagen i Parmalatkoncernen.

18 Den 24 december 2003 inledde Italiens näringsminister, med stöd av dekret nr 347 av den 23 december 2003 med föreskrifter om extraordinär förvaltning av insolventa storföretag (GURI nr 298, den 24 december 2003, s. 4), ett extraordinärt förfarande mot Parmalat SpA och utsåg Enrico Bondi till extraordinär förvaltare för detta bolag.

19 Den 27 januari 2004 framställde Bank of America NA en begäran till High Court (Irland) om att inleda ett obligatoriskt likvidationsförfarande (compulsory winding up by the Court) avseende Eurofood och att en interimistisk förvaltare skulle utses. Begäran grundade sig på påståendet att sistnämnda bolag var insolvent.

20 Samma dag utsåg High Court med anledning av denna begäran Pearse Farrell till interimistisk förvaltare (provisional liquidator) för Eurofood och gav denne befogenhet att ta bolagets samtliga tillgångar i besittning, handha dess angelägenheter, öppna bankkonto i dess namn och anlita juridiskt ombud.

21 Den 9 februari 2004 beslutade Italiens näringsminister att Eurofood skulle omfattas av det extraordinära förfarandet och utsåg Enrico Bondi till extraordinär förvaltare.

22 Den 10 februari 2004 ingavs en begäran till Tribunale civile e penale di Parma (Italien) om att det skulle fastställas att Eurofood var insolvent. Dag för förhandling bestämdes till den 17 februari 2004, vilket Pearse Farrell fick kännedom om den 13 februari 2004. Den 20 februari 2004 meddelade nämnda domstol att den ansåg sig vara internationellt behörig att förklara Eurofood insolvent, då platsen för bolagets huvudsakliga intressen fanns i Italien.

23 I dom av den 23 mars 2004 slog High Court fast att insolvensförfarandet mot Eurofood enligt irländsk rätt hade inletts i Irland den dag då Bank of America NA framställde begäran om detta, det vill säga den 27 januari 2004. High Court fann att Eurofoods huvudsakliga intressen fanns i Irland och att det förfarande som inleddes i den medlemsstaten därför var huvudinsolvensförfarandet. Domstolen i fråga fann även att förfarandet vid Tribunale civile e penale di Parma hade skett under sådana

förhållanden att de irländska domstolarna, med stöd av artikel 26 i förordningen, fick anses berättigade att vägra erkänna det beslut som fattats av nämnda italienska domstol. High Court förklarade att Eurofood var insolvent och beslutade att likvidera detta bolag och utse Pearse Farrell till förvaltare.

24 Efter det att Enrico Bondi hade ingett ett överklagande av nämnda dom, fann Supreme Court det nödvändigt att innan den avgjorde tvisten vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

"1) Om begäran framställs vid behörig domstol i Irland om likvidation (winding up) av ett insolvent bolag och domstolen i fråga fattar ett beslut, i avvaktan på likvidationsbeslut, om att utse en interimistisk förvaltare (provisional liquidator) med befogenheter att ta bolagets egendom i besittning, handha dess angelägenheter, öppna bankkonto och anlita juridiskt ombud och därigenom lagligen beröva företagsledningen dess handlingsförmåga, skall då ett sådant beslut i förening med den begäran som har framställts anses innebära att ett insolvensförfarande (insolvency proceedings) i den mening som avses i artikel 16, tolkad mot bakgrund av artiklarna 1 och 2, i rådets förordning ... har inletts?

2) Om fråga 1 besvaras nekande, innebär då en begäran som har framställts i Irland vid High Court om att rätten skall tvångslikvidera ett bolag (compulsory winding up) att ett insolvensförfarande (insolvency proceedings) i den mening som avses i ovannämnda förordning har inletts enligt den irländska bestämmelsen (artikel 220.2 i Companies Act), och skall likvidationen därmed anses ha inletts den dag då begäran framställdes?

3) Skall artikel 3 jämförd med artikel 16 i nämnda förordning förstås så, att en domstol i en annan medlemsstat än den där företaget har sitt säte och annan än den där företaget vanligtvis förvaltar sina intressen på ett sätt som är fastställbart för tredje man, men där ett insolvensförfarande först inleds, anses ha behörighet att inleda huvudinsolvensförfarandet?

4) När

a) moderbolagets och dotterbolagets säten är belägna i två olika medlemsstater,

b) dotterbolaget vanligtvis förvaltar sina intressen på ett sätt som är fastställbart för tredje man och dessutom kontinuerligt och helt i överensstämmelse med dess egen företagsidentitet i den medlemsstat där den har sitt säte, och

c) moderbolaget intar en ställning som, på grund av sitt aktieinnehav och sin befogenhet att utse företagsledningen, gör att det kan utöva och faktiskt också utövar kontroll över verksamheten vid dotterbolaget,

vad är då avgörande för att bestämma 'platsen där de huvudsakliga intressena finns' — är det omständigheterna under b ovan eller tvärtom omständigheterna under c?

5) Om det är uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen i en medlemsstat att låta ett domstolsbeslut eller ett förvaltningsbeslut få rättsverkan gentemot personer eller organ vars rätt till en opartisk rättegång och rätt att höras har åsidosatts när beslutet fattades, skall denna medlemsstat då anses skyldig att, i enlighet med artikel 17 i nämnda förordning, erkänna ett avgörande från en domstol i en annan medlemsstat som är ägnat att inleda ett insolvensförfarande mot ett bolag i ett fall där domstolen i den förstnämnda medlemsstaten har konstaterat att det aktuella beslutet har fattats i strid mot dessa principer, i synnerhet om sökanden i den andra medlemsstaten, trots förfrågningar och i strid mot domstolsbeslut i den andra medlemsstaten, har vägrat förse bolagets interimistiska förvaltare, som har utsetts i enlighet med den förstnämnda medlemsstatens nationella rätt, med kopior av de mest betydelsefulla handlingarna som har åberopats till stöd för ansökan?"

25 Genom beslut av domstolens ordförande av den 15 september 2004 avslogs begäran från Supreme Court om att förevarande mål skall handläggas skyndsamt i enlighet med artikel 104a första stycket i rättegångsreglerna.

Tolkningsfrågorna

Den fjärde frågan

26 Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde frågan, som bör prövas först eftersom den på ett allmänt sätt hänger samman med det system för att fastställa behörigheten för medlemsstaternas domstolar som införts genom förordningen, för att få klarhet i vilken faktor som är avgörande för att fastställa platsen där ett dotterbolags huvudsakliga intressen finns, när ett moderbolag och dess dotterbolag har sina respektive säten i två olika medlemsstater.

27 Den hänskjutande domstolen vill få klarhet i hur avvägningen skall göras mellan å ena sidan den omständigheten att dotterbolaget vanligtvis förvaltar sina intressen på ett sätt som är fastställbart för tredje man och i överensstämmelse med sin ställning som fristående bolag i den medlemsstat där den har sitt säte och å andra sidan den omständigheten att moderbolaget intar en ställning som, på grund av dess aktieinnehav och befogenhet att utse företagsledningen, gör att det kan utöva kontroll över dotterbolagets verksamhet.

28 I artikel 3 i förordningen föreskrivs två olika typer av förfaranden. Det insolvensförfarande som enligt artikel 3.1 inletts vid den behöriga domstolen i den medlemsstat inom vars territorium platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns, som räknas som "huvudförfarandet", har universella verkningar genom att omfatta gäldenären tillhörig egendom i alla de medlemsstater där förordningen är tillämplig. Om det vid ett senare tillfälle kan inledas ett förfarande med stöd av artikel 3.2 vid den behöriga domstolen i en medlemsstat där gäldenären har ett driftställe, omfattar verkningarna av detta förfarande, ett så kallat sekundärförfarande, enbart gäldenären tillhörig egendom som finns inom sistnämnda medlemsstats territorium.

29 I artikel 3.1 i förordningen anges att för bolag skall sätet anses vara platsen där de huvudsakliga intressena finns, om inte annat visas.

30 Av detta följer att varje gäldenär som är en fristående juridisk person har sin specifika behöriga domstol enligt det system för att fastställa behörigheten för medlemsstaternas domstolar som införts genom förordningen.

31 Begreppet "platsen där de huvudsakliga intressena finns" är specifik för förordningen. Det har därför en självständig innebörd och skall tolkas enhetligt och oberoende av nationell lagstiftning.

32 Begreppets räckvidd belyses i skäl 13 i förordningen, där det anges att "[b]egreppet platsen där de huvudsakliga intressena finns bör motsvara den plats där gäldenären vanligtvis förvaltar sina intressen och därför är fastställbar för tredje man".

33 Det framgår av denna definition att platsen där de huvudsakliga intressena finns skall bestämmas utifrån kriterier som är både objektiva och fastställbara för tredje man. Denna objektivitet och denna fastställbarhet för tredje man är nödvändiga för att garantera rättssäkerheten och förutsebarheten när det bestäms vilken domstol som är behörig att handlägga ett huvudinsolvensförfarande. Rättssäkerheten och förutsebarheten är desto viktigare i detta sammanhang då jurisdiktionsfrågan enligt artikel 4.1 även styr lagvalet.

34 Av detta följer att när det skall fastställas var platsen där ett gäldenärsbolags huvudsakliga intressen finns, går det bara att avvika från den grundläggande presumtionen till förmån för bolagets säte som gemenskapslagstiftaren föreskrivit om det framgår av omständigheter som är objektiva och fastställbara för tredje man att det föreligger en annan faktisk situation än den som platsen för sätet antas återspegla.

35 Så skulle bland annat kunna vara fallet med ett "brevlådeföretag" som inte bedriver någon verksamhet i den medlemsstat där bolagets säte är beläget.

36 När ett bolag däremot bedriver verksamhet i den medlemsstat där sätet är beläget, är den omständigheten att dess ekonomiska val kontrolleras eller kan kontrolleras av ett moderbolag i en annan medlemsstat inte i sig tillräcklig för att presumtionen i förordningen skall kullkastas.

37 Den fjärde frågan skall därför besvaras så, att när en gäldenär är ett dotterbolag vars säte och vars moderbolags säte finns i två olika medlemsstater kan presumtionen i artikel 3.1 andra meningen i förordningen — att den medlemsstat där sätet är beläget skall anses vara platsen där de huvudsakliga intressena finns — endast motbevisas om det framgår av omständigheter som är objektiva och fastställbara av tredje man att det föreligger en annan faktisk situation än den som platsen för sätet antas återspegla. Så skulle bland annat kunna vara fallet då ett bolag inte bedriver någon verksamhet i den medlemsstat där dess säte är beläget. När ett bolag däremot bedriver verksamhet i en medlemsstat där sätet är beläget, är den omständigheten att dess ekonomiska val kontrolleras eller kan kontrolleras av ett moderbolag i en annan medlemsstat inte i sig tillräcklig för att presumtionen i förordningen skall kullkastas.

Den tredje frågan

38 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan, som bör prövas härnäst eftersom den på ett allmänt sätt hänger samman med det system för erkännande som införts genom förordningen, för att få klarhet i huruvida artikel 3 jämförd med artikel 16 i förordningen skall förstås så, att en domstol i en annan medlemsstat än den där företaget har sitt säte och en annan än den där företaget vanligtvis förvaltar sina intressen på ett sätt som är fastställbart för tredje man, men där ett

insolvensförfarande först inleds, anses ha behörighet att inleda huvudinsolvensförfarandet? Den hänskjutande domstolen har således i sak frågat huruvida ett konstaterande av en domstol i en medlemsstat att den är behörig att inleda ett huvudinsolvensförfarande kan prövas av en domstol i en annan medlemsstat där det begärs att detta förfarande skall erkännas.

39 Såsom framgår av skäl 22 i förordningen grundar sig företrädesregeln i artikel 16.1, enligt vilken ett insolvensförfarande som inletts i en medlemsstat från den tidpunkt det har verkan i inledningsstaten skall erkännas i alla andra medlemsstater, på principen om ömsesidigt förtroende.

40 Det är detta ömsesidiga förtroende som gjort det möjligt att inrätta ett tvingande regelverk om behörighet, som alla domstolar inom dess tillämpningsområde skall iaktta. Det är även detta förtroende som möjliggör för konventionsstaterna att avstå från sina interna bestämmelser om erkännande och exekvatur av utländska domar till förmån för ett förenklat förfarande för erkännande och verkställighet av beslut som fattats inom ramen för insolvensförfaranden (se analogt, angående Brysselkonventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 30) (nedan kallad Brysselkonventionen), dom av den 9 december 2003 i mål C-116/02, Gasser, REG 2003, s. I-14693, punkt 72, och av den 27 april 2004 i mål C-159/02, Turner, REG 2004, s. I-3565, punkt 24).

41 Det ingår i principen om ömsesidigt förtroende att den domstol i en medlemsstat som mottagit en begäran om att inleda ett huvudinsolvensförfarande skall pröva sin behörighet enligt artikel 3.1 i förordningen, det vill säga bedöma huruvida platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns är belägen i den medlemsstaten. Det skall i det avseendet understrykas att en sådan bedömning måste göras med iakttagande av de väsentliga processrättsliga skyddsregler som kännetecknar en rättvis rättegång (se nedan punkt 66 i förevarande dom).

42 I gengäld medför principen om ömsesidigt förtroende, såsom anges i skäl 22 i förordningen, att domstolarna i de andra medlemsstaterna erkänner beslutet att inleda ett huvudinsolvensförfarande utan att kunna pröva den domstolens bedömning av dess egen behörighet.

43 Om en berörd part som anser att platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns är belägen i en annan medlemsstat än den där huvudinsolvensförfarandet inletts vill ifrågasätta att den domstol där förfarandet inletts är behörig, måste denne utnyttja de rättsmedel som enligt nationell rätt finns tillgängliga mot beslutet i fråga vid domstolarna i den medlemsstaten.

44 Den tredje frågan skall således besvaras så, att artikel 16.1 första stycket i förordningen skall tolkas så, att det huvudinsolvensförfarande som inleds vid en domstol i en medlemsstat skall erkännas av domstolarna i de andra medlemsstaterna, utan att dessa kan pröva huruvida domstolen där förfarandet inleddes är behörig.

Den första frågan

45 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida ett beslut av en domstol i en medlemsstat, som mottagit en ansökan om likvidation av ett insolvent företag och innan den beslutat om likvidation utsett en interimistisk förvaltare med befogenheter som rättsligt innebär att företagsledningen berövas

kontrollen över företaget, utgör ett beslut om att inleda ett insolvensförfarande i den mening som avses i artikel 16.1 första stycket i förordningen.

46 Det framgår av ordalydelsen i artikel 1.1 i förordningen att de insolvensförfaranden som den bestämmelsen är tillämplig på skall uppfylla fyra villkor. Det skall vara fråga om ett kollektivt förfarande, grundat på gäldenärens insolvens, som innebär att denne åtminstone delvis berövas rådigheten över sina tillgångar och att en förvaltare utses.

47 Dessa förfaranden räknas upp i bilaga A till förordningen. Förteckningen över förvaltare återfinns i bilaga C.

48 Förordningen syftar inte till att införa ett enhetligt insolvensförfarande utan till att, såsom framgår av skäl 2, säkerställa att "gränsöverskridande insolvensförfaranden fungerar effektivt och smidigt". I detta syfte innehåller den bestämmelser om "samordning av de åtgärder som skall vidtas beträffande en insolvent gäldenärs tillgångar", såsom anges i skäl 3.

49 Kravet i artikel 16.1 första stycket i förordningen, att varje beslut om att inleda ett huvudinsolvensförfarande som fattas av en behörig domstol i en medlemsstat skall erkännas i alla andra medlemsstater från den tidpunkt det har verkan i inledningsstaten, utgör en företrädesregel, grundad på ett kronologiskt kriterium, till förmån för det beslut om att inleda ett förfarande som fattats först. Såsom förklaras i skäl 22 i förordningen bör "[b]eslutet i den domstol som först inleder ett förfarande ... erkännas i de andra medlemsstaterna utan att de ges befogenhet att pröva denna domstols beslut".

50 Begreppet "beslut om att inleda ett insolvensförfarande" definieras dock inte med tillräcklig tydlighet i förordningen.

51 De villkor och formaliteter som måste vara uppfyllda för att ett insolvensförfarande skall kunna inledas regleras i nationell rätt och varierar avsevärt mellan medlemsstaterna. I vissa medlemsstater inleds förfarandet tämligen omedelbart efter det att ansökan har getts in. Nödvändiga kontroller utförs senare. I andra medlemsstater måste vissa väsentliga konstateranden göras innan förfarandet inleds, vilket kan ta relativt lång tid. I vissa länders nationella rätt kan förfarandet pågå "interimistiskt" under flera månader.

52 Såsom Europeiska gemenskapernas kommission har gjort gällande är det angeläget, för att säkerställa effektiviteten hos det system som införts genom förordningen, att principen om erkännande i artikel 16.1 första stycket kan tillämpas så tidigt som möjligt i förfarandet. Systemet att det bara kan inledas ett huvudförfarande, som får verkningar i alla de medlemsstater där förordningen är tillämplig, skulle kunna störas allvarligt om domstolarna i dessa medlemsstater under en längre period kunde hävda konkurrerande behörighet när var och av dem samtidigt mottagit en begäran grundad på en gäldenärs insolvens.

53 Det är med tanke på det syftet, som handlar om att säkerställa effektiviteten hos det system som införts genom förordningen, som begreppet "beslut om att inleda ett insolvensförfarande" skall tolkas.

54 Under dessa omständigheter skall inte bara ett beslut som formellt räknas som ett beslut att inleda ett förfarande enligt lagstiftningen i den medlemsstat där domstolen som meddelat det ligger anses vara ett "beslut om att inleda ett insolvensförfarande" i den mening som avses i förordningen, utan även det beslut som fattats efter en begäran, grundad på gäldenärens insolvens, om att det skall inledas ett sådant förfarande som nämns i bilaga A till förordningen, när det beslutet innebär att gäldenären berövas rådigheten över sina tillgångar och att en förvaltare enligt bilaga C till förordningen utses. En sådan rådighetsförlust innebär att gäldenären förlorar rätten att förfoga över sin egendom. I ett sådant fall är de två karakteristiska verkningarna av ett insolvensförfarande uppfyllda, nämligen att en förvaltare enligt bilaga C har utsetts och att gäldenären berövas rådigheten över sina tillgångar, och samtliga villkor i definitionen av ett sådant förfarande i artikel 1.1 i förordningen är då uppfyllda.

55 Tvärtemot vad Enrico Bondi och den italienska regeringen har gjort gällande, påverkas denna tolkning inte av att förvaltaren enligt bilaga C till förordningen kan vara en interimistisk förvaltare.

56 Såväl Enrico Bondi som den italienska regeringen har medgett att den "provisional liquidator" som High Court i det aktuella fallet utsett genom beslut av den 27 januari 2004 ingår bland de förvaltare som nämns i bilaga C till förordningen såvitt avser Irland. De har dock framhållit att det rör sig om en interimistisk förvaltare och att förordningen innehåller en särskild bestämmelse för sådana fall. De har påpekat att den interimistiska förvaltaren, som enligt vad som framgår av skäl 16 i förordningen utses "innan huvudinsolvensförfarandet inleds", enligt artikel 38 är behörig att begära att åtgärder vidtas för att skydda eller säkra gäldenärens tillgångar vilka finns i en annan medlemsstat, enligt den statens rättsordning, för tiden från det att begäran om att ett insolvensförfarande skall inledas har framställts fram till dess att beslut om att inleda ett förfarande har fattats. Enrico Bondi och den italienska regeringen har av detta dragit den slutsatsen att huvudinsolvensförfarandet inte inleds bara för att en interimistisk förvaltare utses.

57 Det skall därvid påpekas att artikel 38 i förordningen skall läsas tillsammans med artikel 29, enligt vilken förvaltaren i huvudinsolvensförfarandet har rätt att begära att ett sekundärförfarande inleds i en annan medlemsstat. Nämnda artikel 38 avser en situation där den behöriga domstolen i en medlemsstat har mottagit en begäran om att inleda ett huvudinsolvensförfarande och där denna domstol utsett en person eller ett organ att interimistiskt ta hand om gäldenärens tillgångar men ännu inte berövat gäldenären rådigheten över egendomen eller utsett en förvaltare enligt bilaga C till förordningen. I det fallet kan personen eller organet i fråga, även om denne eller detta saknar befogenhet att kräva att ett sekundärförfarande inleds i en annan medlemsstat, begära att skyddsåtgärder vidtas avseende gäldenärens tillgångar i den medlemsstaten. Så är emellertid inte fallet i det aktuella målet vid den nationella domstolen, där High Court utsett en sådan "provisional liquidator" som anges i bilaga C till förordningen och berövat gäldenären rådigheten över dess tillgångar. .

58 Av vad som anförts följer att den första frågan skall besvara så, att artikel 16.1 första stycket i förordningen skall tolkas så, att ett beslut av en domstol i en medlemsstat, som mottagit en ansökan grundad på gäldenärens insolvens om att ett sådant insolvensförfarande som avses i bilaga A till förordningen skall inledas, utgör ett beslut om att inleda ett insolvensförfarande i den mening som avses i nämnda bestämmelse, när detta beslut medför att gäldenären berövas rådigheten över sina tillgångar och att det utses en sådan förvaltare som avses i bilaga C till förordningen. Rådighetsförlusten skall innebära att gäldenären förlorar rätten att förfoga över sin egendom.

Den andra frågan

59 Med hänsyn till det svar som lämnats på den första frågan, finns det inte anledning att besvara den andra frågan.

Den femte frågan

60 Den hänskjutande domstolen har ställt den femte frågan för att få klarhet i huruvida en medlemsstat enligt artikel 17 i förordningen är skyldig att erkänna ett insolvensförfarande som inletts i en annan medlemsstat när beslutet om att inleda detta förfarande fattats i strid mot de processrättsliga skyddsregler som gäller i den första medlemsstaten enligt grunderna för den statens rättsordning.

61 Principen om ömsesidigt förtroende leder till konstaterandet i skäl 22 i förordningen att "grunderna för icke-erkännande [bör] reduceras till ett nödvändigt minimum", medan det i artikel 26 anges att en medlemsstat får vägra att erkänna ett insolvensförfarande som har inletts i en annan medlemsstat om verkningarna av ett sådant erkännande eller en sådan verkställighet skulle vara uppenbart oförenliga med grunderna för den statens rättsordning (ordre public), särskilt vad gäller statens grundläggande rättsprinciper och individens grundlagsenliga fri- och rättigheter.

62 Domstolen har vad gäller Brysselkonventionen förklarat att bestämmelsen om ordre public i artikel 27.1 i denna konvention endast skall tillämpas i extraordinära fall, då den utgör ett hinder för genomförandet av ett av de grundläggande målen med konventionen, nämligen att underlätta den fria rörligheten för domar (dom av den 28 mars 2000 i mål C-7/98, Krombach, REG 2000, s. I-1935, punkterna 19 och 21).

63 Domstolen har förklarat sig behörig att kontrollera gränserna för när en domstol i en konventionsstat kan tillämpa denna bestämmelse om ordre public för att inte erkänna ett beslut från en domstol i en annan konventionsstat. Domstolen har därvid funnit att nämnda bestämmelse endast i det fall då erkännandet eller

verkställandet av den dom som har meddelats i en annan konventionsstat på ett oacceptabelt sätt skulle innebära en konflikt med rättsordningen i den stat där domen görs gällande, såtillvida att den kränker en grundläggande princip. Denna kränkning måste innebära ett klart åsidosättande av en rättsregel som anses vara fundamental i rättsordningen i den stat där domen görs gällande eller av en rättighet som erkänns som grundläggande i denna rättsordning (domen i det ovannämnda målet Krombach, punkterna 23 och 37).

64 Denna rättspraxis är giltig även för tolkningen av artikel 26 i förordningen.

65 Domstolen har vad gäller själva förfarandet uttryckligen erkänt den allmänna gemenskapsrättsliga principen att envar har rätt till en rättvis rättegång (dom av den 17 december 1998 i mål C-185/95 P, Baustahlgewebe mot kommissionen, REG 1998, s. I-8417, punkterna 20 och 21, och av den 11 januari 2000 i de förenade målen C-174/98 P och C-189/98 P; Nederländerna och Van der Wal mot kommissionen, REG 2000, s. I-1, punkt 17, samt domen i det ovannämnda målet Krombach, punkt 26). Denna princip bygger på de grundläggande rättigheter som ingår bland de allmänna rättsprinciper som domstolen skall säkerställa iakttagandet av, varvid den utgår från medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner och från den vägledning som ges bland annat i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950.

66 Vad mer specifikt gäller rätten att motta rättegångshandlingar och mer allmänt rätten att yttra sig, som den hänskjutande domstolens femte fråga avser, framhåller domstolen att dessa rättigheter är centrala för hur ett rättvist förfarande skall organiseras och genomföras. I ett insolvensförfarande är det särskilt viktigt att borgenärerna eller deras företrädare kan delta på ett sätt som är förenligt med principen om jämlikhet i medel. Även om rätten att yttra sig kan anta olika konkreta former beroende på hur skyndsamt ett avgörande måste meddelas, skall alla

inskränkningar av utövandet av denna rätt vara vederbörligen motiverade och omgärdade av processrättsliga skyddsregler som ger de personer som berörs av ett sådant förfarande en faktisk möjlighet att bestrida de åtgärder som vidtagits skyndsamt.

67 Mot bakgrund av dessa överväganden skall den femte frågan besvaras så, att artikel 26 i förordningen skall tolkas så, att en medlemsstat kan neka att erkänna ett insolvensförfarande som inletts i en annan medlemsstat när beslutet att inleda förfarandet uppenbart strider mot den grundläggande rätten att yttra sig som en person som berörs av ett sådant förfarande har.

68 I förevarande fall ankommer det på den hänskjutande domstolen att avgöra huruvida så varit fallet under förfarandet vid Tribunale civile e penale di Parma. Det skall därvid noteras att den hänskjutande domstolen inte kan begränsa sig till att bara föra över sin egen uppfattning om muntlighet vid förhandlingar och den grundläggande betydelse detta tillmäts i dess egen rättsordning, utan måste utifrån samtliga omständigheter bedöma om den "provisional liquidator" som High Court utsett fått en tillräcklig möjlighet att yttra sig.

Rättegångskostnader

69 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella

domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttranden till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

1) **När en gäldenär är ett dotterbolag vars säte och vars moderbolags säte finns i två olika medlemsstater kan presumtionen i artikel 3.1 andra meningen i rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden, att den medlemsstat där sätet är beläget skall anses vara platsen där de huvudsakliga intressena finns, endast motbevisas om det framgår av omständigheter som är objektiva och fastställbara av tredje man att det föreligger en annan faktisk situation än den som platsen för sätet antas återspegla. Så skulle bland annat kunna vara fallet då ett bolag inte bedriver någon verksamhet i den medlemsstat där dess säte är beläget. När ett bolag däremot bedriver verksamhet i den medlemsstat där sätet är beläget, är den omständigheten att dess ekonomiska val kontrolleras eller kan kontrolleras av ett moderbolag i en annan medlemsstat inte i sig tillräcklig för att presumtionen i denna förordning skall kullkastas.**

2) **Artikel 16.1 första stycket i förordning nr 1346/2000 skall tolkas så, att det huvudinsolvensförfarande som inleds vid en domstol i en medlemsstat skall erkännas av domstolarna i de andra medlemsstaterna, utan att dessa kan pröva huruvida domstolen där förfarandet inleddes är behörig.**

3) **Artikel 16.1 första stycket i förordning nr 1346/2000 skall tolkas så, att ett beslut av en domstol i en medlemsstat, som mottagit en ansökan grundad på gäldenärens insolvens om att ett sådant insolvensförfarande som avses i bilaga A till denna förordning skall inledas, utgör ett beslut om att inleda ett insolvensförfarande i den mening som avses i nämnda bestämmelse, när detta beslut medför att gäldenären berövas rådigheten över sina tillgångar och att det utses en sådan förvaltare som avses i bilaga C till förordningen. Rådighetsförlusten skall innebära att gäldenären förlorar rätten att förfoga över sin egendom.**

4) **Artikel 26 i förordning nr 1346/2000 skall tolkas så, att en medlemsstat kan neka att erkänna ett insolvensförfarande som inletts i en annan medlemsstat när beslutet att inleda förfarandet uppenbart strider mot den grundläggande rätten att yttra sig som en person som berörs av ett sådant förfarande har.**

Underskrifter